

KOLUAÇIK HACIM SULTAN MENKİBESİ*

Dr. Doğan KAYA

Kolu Açık Hacım Sultan, Bektaşî kültüründe önemli yere sahip zatlardan Birisidir. Hakkında bilinenler Velâyetnamelerindeki bilgiler çerçevesindedir. Bu da özetli; asıl adının Recep olduğu, İmam Naki'nin soyundan geldiği, bazı kaynaklara göre Hünkâr Hacı Bektaş'ın akrabası olup onunla birlikte Anadolu'ya geldiği, Hünkâr vefat ettikten sonra Uşak ilinin Susuz mahalline gelip yerleştiği ve burada tekke açtığı, ölmeden önce Burhan Abdal'ı yerine halife bıraktığı, Sandıklı'nın Susuz mevkiinde yattığı şeklindedir.

Hakkında yazılmış velâyetnemeler olan Koluaçık Hacım Sultan'ı anlatan bir eser de tarafımızdan tespit edilmiş bulunmaktadır. Yazımızda, ileride bu konuda çalışacak olanlara yardımcı olmak gayesiyle bir başka metni olan aşağıdaki metni kaydetmeyi amaçladık.

Üzerinde çalıştığımız cönk Divriği İlçesinin Aydoğan Köyü'nde tutulmuş olup emekli öğretmen olan ve hâlâ Ankara'da yaşamakta olan Nasan Yalıncağı'da bulunmaktadır. Cilt kapağı olmamakla birlikte eksik sayfası yoktur. 15 cm X 32 cm. boyutlarındadır ve toplam 98 varaktır. Cönk çok önceleri bilemediğimiz bir sebepten ıslanmış, her sayfanın sol ve sağındaki yazılar silinmiştir. Bu, bütün sayfalarda yukarıdan aşağıya 2-2,5 cm. kadar bir derinliktedir. Öyleki, kelimeler okunamaz duruma gelmiştir.

Cöngün tamamı rika ile bir kişi tarafından yazılmıştır. Cönkte manzum ve mensur metinler bulunmaktadır. Manzum parçalar iki veya üç sütun olarak, mensur olanlar ise tek sütun halinden yazılmıştır. Varaklardaki satır sayıları aynı değildir. Metinler özellikle kırmızı mürekkepli balıklarla başlatılmıştır. Bunun yanında bazı ayetler, kelâm-ı kibarlar yine kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Pek çok cönkte karşımıza çıkan imlâ yanlışlıkları, bu cönkte de vardır, ancak eserin bütünlüğü göz önüne alınırsa, bu yanlışların çoğunlukta olmadığı söylenebilir. Bunun yanında cönkte çok sayıda cöngün incelenmesi sırasında *ilâyık*, *irelü*, *ısıcak*, *yeriş* (ulaş), *ağaç at*, *emlik kuzu*, *yundurmak*, *üsküf* (yüksük), *asbab* (esvap) gibi pek çok mahalli kelimeler de bulunmaktadır.

Cöngün bazı sayfalarında Lâtin harfleriyle yazılmış kısımlar da vardır. Burada, eserin önemi, yazıların bozukluğu ve silinen kısımlar konu edilmiştir. Yazılardaki “*Yozgat, Akdağmadeni, Çerçialan Köyünden Ahmet Bozdan*” ve “*Sivas, Divriği, Diktaş Köyü, Kadioğullarından Kâmil oğlu Hasan*” gibi ibarelerden cöngün el değiştirdiği ve farklı yörelerde okunduğu hükmüne varabiliriz. Eserin ne

* Yayınlandığı yer: *Halkbilim Araştırmaları*, III. Kitap, İstanbul, 2004, s. 56-62.

zaman kaleme alındığına dair cönkte herhangi bir kayıt yoktur. Ancak kâğıdın yapısından XIX yüzyılın ortalarından yazıldığını söyleyebiliriz.

İncelediğimiz cönk muhteva yönünden oldukça zengindir. Bunları; şiirler, edebî eserler ve velâyetname şeklinde özetleyebiliriz.

*Muhtelif şairlerin 46 şiiri vardır. Bu şairlerin başlıcası; *Abdâl Musa, Âhu Baba, Âşık-ı Gedâ, Âşık Veli, Âşık Yunus, Biçâre, Derviş Ali, Derviş İbrahim, Derviş Muhammed, Er Mustafa, Fuzulî, Hatayî, Hüseyin, İrşâdî, Kaygusuz Abdâl, Kul Himmet, Kul Veli, Muhammed, Muhyî, Nakşî, Nesimî Sultan, Niyazi, Noksanî, Pîr Sultan Abdal, Sefil Ali, Ulvî, Veli, Virâni Sultan*'dır. Ayrıca üç de mahlassız şiir bulunmaktadır.

*Tarik-ı İmam Caferü's-Sâdık başlığı altında On iki İmam, On dört Masum-ı Pâk, Kerbelâ hadisesi, tarikat ve şeriat makamlarının anlatıldığı metin.

*Kaygusuz Abdal'ın *Vücûdnâme, Budalanâme* ve *Kitâb-ı Miğlâte* adlı mensur eserlerinden bazı bölümlerin yer aldığı parçalar. Bunlar; *"Hezâ Kitâb-ı Pendnâme Evliyâ-yı Bektaşî Gaygusuz Baba"* başlığı altında verilmiştir.

**Hacı Bektaşî Veli'nin Velâyetnâmesi*

Sırasıyla şu konular ele alınmıştır: Hacı Bektaş Veli'nin soyu, ilim öğrenmesi için Hacı Bektaş Veli'nin, Şeyh Lokman-ı Perende'nin yanına verilmesi, Lokman- Perende'nin Hacı Bektaş'a "Hünkâr" ve "Hacı" isimlerini vermesi, Hacı Bektaş Veli'nin susam yaprağı üzerinde namaz kılması, Hoca Ahmet Yesevî'nin oğlu Kutbeddin Haydar'ın, Hacı Bektaşî Veli tarafından esaretten kurtarılması, Hacı Bektaş'ın mağarada kırk gün çile çekmesi (manzum), Hacı Bektaşî Veli'nin darı üstünde namaz kılması, Rûm'a gelmesi ve Rûm erenlerine bâtin evinden selâm vermesi, halifelerinden Sarı İsmail, Kadıncık Ana, Âhi Evrân Sultan, Pîran Sultan, Resûl Baba, Seyyid Cemâl Sultan, Kolu Açık Hacım Sultan, Sarı Saltık, Molla Sadeddin'in gösterdikleri velâyet ve kerâmetler, dervişleri Güvenç Abdâl, Mahmut Hayran ve Yunus Emre ile ilgili bölümler. Cöngün sonunda da Hacı Bektaşî Veli'nin manzum vasiyetnâmesi bulunmaktadır.

.....

METİN

Hacı Bektaşî Veli'nin Halifelerinden Kolu Açık Hacım Sultan

(91b)

Meğerdir ki erenlerin safâ-yı nazarın almış gayet kutlu er idi. Girçek yegâne server idi. Hâlin doldurmuş ve menzil merâtib kat' itmiş, keşf-i kerâmete, velâyete irişmiş 'azîz idi. Bir gün Hünkâr ana nazar idüp bâtın kılıcın virdi, eyitdi: *"Bu meydanda celâdlığın sana virdik. Lâkin bizden mualetsiz bir iş itmeyesin. Yohsa sana ziyanım dokunur"* didi. Pes ol dahi kabul idüp miskinlik eyledi. Taşra çıkıcak

(92a)

gördi kim meydanın saka katırına meşk urmuşlar, mutbağa su getirürler. Gönünden eyitdi: *"Erenlerin bana sundığı kılıcı şu katıra urayım, sımayım"* diyüp bir kerre saldı. Derhal iki pâre oldu. Bu hâli gören kimseler Hazret-i Hünkâr'a haber virdiler. Mübarek dehânından öyle nefis geldi kim *"Kolu çolak olsun"* didi. Heman sa'at Hacım Sultan'ın kolları çolak oldu. İtdüğü işe pişman olup halifelere yalvarup *"Lütf idün erenlerden beni dilek eyleyin, halâs olayım"* didi. Andan Cemâl Seyyid Sultan ve Sarı İsmâ'il ve Yahya Paşa ve Baba 'Ali Resûl, Hazret-i Pîran ve Recep Halifesi hazır baş olup olan devrişler ayağ üzre kalkup Hazret-i Hünkâr'a Hacım Sultan'ı dilek etdiler. *"Erenler şahı, Hacım'ın itdüğü günahı afo idün, eksikliğine müriüvvet gösterün, gine kolları açılın, ol halde kalmasın"* didiler. Hazret-i Hünkâr erenlerin arzun kabul idüp kereminden buyurdı ki *"Kolu açık olsun"* didi ve *"İllet andan zail olsun"* didi. Ol sa'at Hacım Sultan'ın kolları açıldı. Dahi ol virdükleri nasibi almayup bâki kodılar. Hazret-i Hünkâr nazarında oturur iken hatırından hatur etdi kim *"Acaba erenler bize nereyi yurd virür kim bir dahi anda dem yeom oynadavuz"* didi. Bu hâl Hünkâr'a ma'lûm olup buyurdı kim *"Hacım dilediğin yeri yurd istediğin yerde demin oynadasın"* didi. Hazret-i Hünkâr dârü'l akabeye nakl etdikde havalet alup sefer etdi. Germiyan Begi'ne varup yurt istedi. Uşak kazasında Susuz nâm yerin yakınında bir ejderha peydâ olup ol yeri vilâyetin harab itmişdi. Hiç ana kimse zafer bulmayup anın havfından o yeri terk itmişlerdi. Hacım Sultan'a Germiyan Begi eyitdi: *"Var ol ejderi katl eyle. Ol yer senin olsun, mekân idüp karar eyle"* didi. Hacım Sultan, Germiyan Begi'nin emri ile ol Susuz nâm makama geldi. Anda Seyyid Gazi'nin yârenleri evlâdından bir gazinin mezarı var idi. Mukaddema mu'ayyen idi. Amma ol zaman nâ-ma'lûm idi. Ol Koliaçık Hacım Sultan'dan menkuldür ki, bu mezarın birisi Seyyid Gazi'nin kan karındaşı oğludur. Bunların bunda yatmalarına sebep oldur ki Eskihisar'da cenk iderken yedi gaziye zahm urup Seyyid bunlara eyitdi: *"Kararımız bunda olduğına gam çekmen. İmam Heştom 'Ali Musa er-Rıza nazar-ı girdelerinden Hacı Bektaşî Hünkâr Rûm'a geldikde anın halifelerinden Kolu Açık Hacım Sultan nâm bir er sahib-i velâyet kimesne bunda gelüp vatan tutup karar itse gerekdir. Ben dahi sizden sonra çok eyleşüp âhirete nakl itsem gerek. Size yakın yere defin olurum."*

Her cum'a gicesi ma'nâ 'âleminde sizünle sohbet olunsa gerekdir" didi. Ol gazi anda nakl etdi. Seyyid erenlerin mevtin Susuz nâm yerde defin eyledi. Çün kim Hacım Sultan

(92b)

ol Susuz nâm mahalle gelüp bir zaman karar eyledi ve bir kimse Hacım Sultan'a devriş oldu. Daim hizmet iderdi. Bir merkebleri var idi. Hacım Sultan binüp bürhan ile ol vilâyeti seyrân iderdi. Nakildir ki, Hazret-i Hünkâr Hacı Bektaşî Veli Sulca Karayük'de gelüp karar eyledi. Hacılar bayramında müheyya ihyâ iderlerdi. Bir zaman turdı, 'âdet oldı Sultan 'Alâeddin zamanında Seyyid'in mezar-ı şerifleri 'Alâeddin padişahın validesi rüyâda görüp üzerine 'âli bina eylemişdi. Ol vakit halkın bazısı seyirdip eyitdiler. Ta kim Hünkâr varup ziyaret idicek şek şüphe tarh olunup sübut buldı. Cümle halk tasdik itdiler. Hünkâr hacılar bayramında kendi üzerinde olan müheyyayı Seyyid'in üzerinde remz eyledi. " 'Aşurede İmam Hazret-i Hüseyin Veli'nin ma'temi bizim üzerimize ola" didi. "Hacılar bayramında olan cemâ'at Seyyid Gazi'nin üzerinde ola" diyü buyurdu. Ol vilâyetin erenlerinden Bekce Sultan ve Habib Hacı Peder kurban cem' idüp cemâ'atle Hazret-i Hünkâr, Seyyid'in mersayına 'azm itdiler. Ta kim Niyaz Su'yın kenarına gelüp gördiler kim ırmağa sel karışmış, katı' akar. Meğer evvel-i bahar idi. Irmağı taşkın bulup geçemediler. Anda yatdılar. Bunlar bu tahayyürde iken nâgâh Koliaçık Hacım Sultan, Burhan Abdal birle Niyâz Su'yın geçdiler. Gördiler ki iklim erenleri kurbanlar ile Niyâz Su'yın geçidinde turdılar. Hacım Sultan bunlara selâm virüp "Ne turursunuz?" didi. Eyitdiler: "Cemâ'at cem' idüp kurban devşürdik. Hazret-i Seyyid Gazi'nin müheyyasına varmağa kasd eyledik. Şimdi ırmağa sel gelmiş geçemedik" didiler. Hacım Sultan eyitdi: "Germiyan vilâyetinin erenleri geçürsünüz. Hâlâ seccâde üstünde oturursunuz. El virüp talibleri Hakk yoluna irşâd idersiniz. Bir sudan geçemeyürsünüz. Yarın kıyamet gününde mürid ve muhibblerinizi Sırat Köprisi'nden ve bunca 'akabelerden nice geçeceksiz?" Amma bu söz erenlere gayet güç gelüp "Ne kolayına söyler yabanın 'âşığı" didiler. Hacım Sultan başındaki ol kubbe-i elif tacı kademine çevirdi. İlerü gelüp ol suya atdı. "Didâr görmüş Tayyib Tahir sonunda dosta gidersiz. Bize gitmeğe yol yohdur. Bize dahi yol vir geçelüm" didi. Derhal ırmak iki ol nısfı yukarı çekildi. Nısfı ayağı akdı. Cümlesi geçdiler ve kurbanların dahi geçürdiler. Meğer kim Bayram Beg mezkûr Niyâz Irmak'ın bir kârgir köpri yapdırmış idi. Hacım Sultan ol suya eyitdi: "Bayram Beg'in hayratı yerin buldı. Yüri yoluna git" didi. Hemandan ol köprüye kalan su teveccüh etdi. Haraba varup yıkıldı. Andan sonra ne kadar yapturdılarsa tutmadı. Her yıl gelüp harab

(93a)

iderdi. Heman iki başı kaldı. Meğer kim Bayram Beg anda hazır idi. Koliaçık Hacım Sultan ana eyitdi: "Ol maksud olan cevap sana müyesser oldı. Bu sizim velâyetimiz nişanı olsun. Ayruk ol köpri bina tutmaz" didi. Çün erenler Hacım Sultan'dan bu velâyeti gördiler, 'özür dilediler. Ve tevazu' gösterdiler, eyitdiler:

“Erenler lütf eyleyin bu def’a Hazret-i Seyyid’e bile varalım.” Hacım Sultan bunların nefsin kabul eyledi. Ziyaretgâha ma’en teveccüh itdiler. Hizmetinde Burhan Abdâl bir devriş dahi var idi kim Seyyid merkadı kurbunda cair dimekle meşhur ol makama geldiler. Orada bulunan bâtın erenler karşulayup istikbâl eylediler. Hacım Sultan bir hâl oluvidi. Ol erenler *“Hacım Sultan cûşa geldiğün hâl nedir?”* diyü sual eylediler. Eyitdi: *“Biz maksuda irdik. Seyyid Sultan’ın bâtını bizi istikbâl eyledi”* didi. Hacım Sultan, Seyyid dergâhına bir peşrev gönderdi. Germiyan erenleri ve Hacım Sultan’ın selâmın dergâha irişdirdi. Meğer ol vakit meşâyihin İbrahim nâm bir kimseye vermişlerdi ve anda hazır olan devrişler Hacım Sultan’ın peşrev gönderdiği reva görmediler. *“Bunun gibi dergâh peşrevin gafildir ve hem müheyya geçdi, bayram geldi. Bu ne vakittir?”* didiler. Pes cemâ’at cem’ olup kurbanlar zebhe ni’metler pişirüp yendi. Du’a ve senâ, semâ’ ve safâ sohbet tamam olıcak gördiler kim iki bacı gelür. Bunlara *“Kanden gelürsüz?”* diyü sordular. *“Maksudumuz vardır Seyyid dergâhında”* didiler. *“Muradınız nedir?”* didi. *“Oğlumuz olmaz, varalım belki erenler yüzi suyuna Hakk Teâlâ bir evlâd vire”* didiler. Hacım Sultan eyitdi: *“İmdi varın şol geniş yere turun”* Anlar dahi bir sahraya varup turdular. Heman Hacım Sultan yerinden turup aygır at gibi kişneyüp bunların üzerine hamle eyledi. Anların birisi kaçdı. Hacım Sultan ol turan ‘avratın irüşüp eliyle bir kerre anın arkasına urdı. *“Senden bizim bir evlâdımız zuhûra gele. İsmi Osman ola. Evvelki ‘âleminde biraz yoldan taşra yürüyünce ‘âhir yola gele ve anın dahi bir evlâdı ola. Bizim rumûzümüzü ol oynada”* didi. Kaçan ‘avrata eyitdi: *“Senden bir taş gele”* didi. Meğer ol ‘avrat Germiyan vilâyetinde idi. Erenler buyurduğu gibi bir taş ve duran ‘avrattan bir evlâd zuhûr eyledi. Adını Osman virdiler. Kutlu ve şecâ’atlı yiğit oldı. Âhiri Kolaçık Hacım Sultan dünyadan nakl idicek erenlerin zevk şevke hâsıl olırdı. Yatur halinde itdüği işlerden rücû’ idüp Hacım Sultan’ın âsitânesine gelüp dervişlik ihtiyar itdi. Ol Osman’dan bir evlâd zuhûra gelüp adını Çeleb virdiler. Erenlerin didüğü gibi hodlığı var idi. Anı seccâdeye geçürdiler. Erenlerin remzi yerine geldi. Biz giri sözimize gelelim. Hacım Sultan eyitdi: *“Nazarımıza gelin*

(93b)

kudümler çalın. Seyyid dergâhından yana teveccüh idelim” didi. Heman dem kadem-i kudümle semâ’ iderek Seyyid’e vardılar. Meğer kim ikindi vakdi idi. Seyyid Sultan’ın evinde dahi bir cemâ’atle semâ’ iderlerdi. Hacım Sultan dahi irişdi. Semâ’a bile girdi. Çarh-ı mübarek etekleri Seyyid’in evi cemâ’atından kangı dervişe dokunursa fi’lhâl düşüp can virdi. Rivâyet iderler ki, ol mahalde on yedi can helâk oldı. Kadıncık havlusunda kodılar. Çün Seyyid Gazi’nin şeyhi Kara İbrahim bu hâli görüncek gazaba gelüp emr itdi. Hacım Sultan’ın ne denlü demür alâtı var ise tenevvüre bıraktılar. Ulu ateş yakup kızdırdılar. Şöyle kim mum gibi oldı. Hacım Sultan işaret eyledi. *“Gir ya Burhan tenevvüre ol abdâlların çıkar”* didi. Heman dem *“Bismillah”* diyüp Burhan Abdâl ateş içine girdi. Çarh urup cümle ateşi söndürdi. Hacım Sultan, Kara İbrahim’e bakup eyitdi: *“Sen bizi od ile sınağın. Biz dahi seni Allah’ın kazasıyla sınayalım”* didi. Ol

sa'at gökden bir yıldırım inüp Kara İbrahim'in başına dokındı, kararup yakdı. Dahi Kara İbrahim'in Hasan nâm bir oğlu var idi. Anası eline yapışup Hacım Sultan nazarına getürdi. Elin öpüp ayağına yüzün sürdi. Eyitdi: *"Ey girçek er, İbrahim körlük etdi, cezasın buldı. Lutf idüp oğlancığıma kıyma. Safâ-yı nazar eyle"* didi. Hacım Sultan, Burhan Abdâl'a *"Bir nefes söyle"* didi. Ol dahi söyleyüp âhir mısra'ında *"Nazar eyle Hasan'a"* didi. Kara İbrahim oğlu Hasan'a Hacım Sultan nazar-ı himmet idüp ol gice anda kalup irtesi kalkup Germiyan vilâyetine revân ol(dı.) Susuz cânibinde olan yokuşda bir ejderha peydah olmuşdı. Anın korkusundan kimse o yola gitmezdi. Çün Niyâz Suyı geçdiler. Ol yola revân oldılar. Kılauz kimesne girü çekildi. *"Siz önce yürün, işde biz dahi geldik"* didiler. Hacım Sultan ejdere buluşduralar. Sultan dahi merkebine binüp Burhan Abdâl önünce giderdi. Nâgâh ejderin üstüne geldiler. Bunları göricek baş ağzın açup dem urup gayz gırdı. Burhan Abdâl girü kaçup merkebin ardına gizlendi. Ejderhanın deminden merkeb kan kaşındı. Hacım Sultan merkebinden aşağı inüp ejdere karşı varup bir kerre na'ra urdı, haykırdı. Heman dem mübarek dehanından bir ateş zahir olup ol ejderhaya dokundu. Fi'lhâl durduğu yerde kapkara oldu, yandı, kül oldu. Hacım Sultan dönüp ardına bakdı. Gördi kim Burhan Abdâl merkebin kuyruğına yapışmış. *"Gel Burhan'ım"* didi. Dahi

(94a)

ilerü gelüp gördi kim ejderha helâk olmuş. Kararup yatur. Niyâz idüp ayağına yüzün sürdi. Andan girüye bakdı, gördi. Devrişler ve ol kılavuz olan kimseler yokuşun dibine gelmişler. Havflarından ilerü gelmeyüp dururlar. Burhan bunlara çağırup *"Ejderha helâk oldı"* diyü haber virdi. Anlar dahi ilerü gelüp gördiler, şâz oldılar. Hacı Sultan'ın ayağına yüzler sürdiler. Ol ejderin başı ve gözi ve gövdesi ve kuyruğı ol mekânda mu'ayyen görünür. Çünki iş tamam oldu. Hacım Sultan merkebine bindi, sürüp Susuz'a geldiler. Anda karar idüp bir nice gün sohbet itdiler. Ba'dehû ol erenler Bekçi Baba ve Habib Hacı fi'lcümle cemâ'atleriyle vedâ idüp mekânlu mekânına gitdiler. Pes ol tarafda bulunan kimseler ejderin katl haberin işidicek her cânibden gelüp Hacım Sultan'ın elin öpüp yüzler sürdiler. Ve nice dervişlik ihtiyâr itdiler. Ve bir hayli devriş cem' olup bir gün Hacım Sultan'a cemâ'atle ol Susuzluk nâm makamın etrafını seyrân iderken yanında olan dervişlere susuzluk galebe eyledi. Hacım Sultan i'lâm eylediler. Heman merkebinden aşağı ol yere mübarek eliyle kazdı. Bir nefis zülâl gibi su çıkdı, revân olup akdı. Ol cemâ'at içüp keyf oldılar. Bir dahi Hacım Sultan bir vakit bir ulu cemâ'at Menteşe vilâyetine seyrâna vardılar. Bir gün ol köyde büyüklerine bir peşrev gönderdi. Peşrev dahi gelüp ol uluya eyitdi: *"Hacım Sultan cemâ'atle geldi. Bu gice sizde konuk olacaklar."* Ol devletlü eyitdi: *"Bu nice zamandır 'ömür geçdi, bir oğlum olmadı. Heman bir kızım vardır. Bir nice devrişler geldiler. Her birine çerağ, her birine kurbanlar virüp yalvardım, bir oğlan istedim. Bir du'a-yı müstecâb er bulamadım. Ne kondururum ve ne içirür, yedirürüm. Nereye vardı ise varsunlar. Sizlerden yüz döndürdim."* Pes peşrev gelüp Hacım Sultan huzurında olan ma'cerayı söyledi. Gice vakti idi. Bir kimseye varacak vakit değil idi. Köyün

taşra kenarında kaldılar. Hacım Sultan'ın huzurunda vâki' olan ma'cerayı söylediler. Ol devletlünün evine varmak murad eyledi. Devrişler eyitdiler." Sultanım gice vakti oldu. Şayed ki bir müşkil hâl vâki' ola" didiler. Hacım Sultan dinlemeyüp revâne oldu. Ta kim ol devletlünün kapusına geldi. "Bismillâh" diyüp el urıcak kapu açıldı. İçerü girüp ol kızın yanına vardı. Döşeğinde yaturken mübarek eliyle başını sığayup du'a eyledi. Hakk Te'âlâ du'asını müstecâb idüp erün velâyetiyle ol kızın dişilik âletü gidüp erkek âleti peydâh oldu. Hacım Sultan girü dönüp cemâ'ati yanına gelüp "Hâl nedir?" diyü sual itdiler. "Hâl-i diğergûn oldu. Kaçmak gerek" didi. Heman tavarların yükledüp kaçdılar

(94b)

bu cânibden. Çün kim ol kız uyandı, kendin yokladı. Gördi kim eline bir nesne dokandı. Heman validesin bîdâr idüp hâlin bildirdi. Anlar dahi bu hâli göricek şâd ve mesrûr oldılar. Erenlerin du'a kıldığın bildiler, gayet muhibb oldılar. Hacım Sultan'ın ardına düşüp yetişdiler. Elin öpüp ayağına düşdiler. Getürüp ol devletlünün evine kondurup ol kızı ahtarılan yiğidi Hacım Sultan'ın nazarına getürdiler. Erenler ana safâ-yı nazar-ı himmet idüp tıraş ve bi'at idüp tac ve kisvet giydirdiler. Devriş itdiler. Andan ol vilâyetden Hacım Sultan'a bin iki yüz kurban cem' itdiler. Alup meskenlerine geldiler. Pes imdi Koliaçık Hacım Sultan'ın remz-i rumûzların bu kadar beyân olındı. Velâyet isteyen menâkıbında bulalar. Âhir vefat eyledi.